

FEEST VAN HERKENNING

Museumverhalen voor ouderen

PROJECTPLAN

INHOUDSOPGAVE

Inleiding

1. PROJECTDEFINITIE

- 1.1. Aanleiding
- 1.2. Totstandkoming
 - 1.2.1. Eerste fase – Museum De Schotse Huizen (2012)
 - 1.2.2. Tweede fase – uitbreiding tot heel Zeeland (2013 – 2014)
 - 1.2.3. Nieuwe doorstart (2015)
- 1.3. Projectdoelstellingen
- 1.4. Beschrijving van het project
- 1.5. Projectresultaten
- 1.6. Projectgrenzen
- 1.7. Randvoorwaarden
 - 1.7.1. Randvoorwaarden bijeenkomst
 - 1.7.2. Randvoorwaarden tijd
 - 1.7.3. Randvoorwaarden geld
 - 1.7.4. Randvoorwaarden materiaal
- 1.8. Projectrisico's
- 1.9. Raakvlakken met andere gelijksoortige projecten in Zeeland en elders
 - 1.9.1. Themakoffers Zeeuwse Bibliotheek
 - 1.9.2. Project Zeeuws Museum
 - 1.9.3. Project Museum Voor 1 Dag

2. PROJECTAANPAK

- 2.1. Hoofdpijnen aanpak
- 2.2. Aanpak financiën/Bekostigingsstructuur
- 2.3. Fasering en besluit momenten
- 2.4. Projectorganisatie
 - 2.4.1. Organisatieschema
 - 2.4.2. Rollen en rolverdeling
 - 2.4.3. Overlegvormen en frequenties
 - 2.4.4. Communicatie en publiciteit

3. PROJECTBEHEERSING

- 3.1. Kwaliteitsbeheersing
- 3.2. Financiën
- 3.3. Toelichting bij de begroting
 - 3.3.1. Inkomsten
 - 3.3.2. Uitgaven

INLEIDING

In een wereld waar mensen steeds ouder worden is dementie een verschijnsel dat de meesten van ons bedreigt en waar tot nu toe nog geen behandeling tegen bestaat (op 80-jarige leeftijd 1 op 5!).

Het project beoogt om deze kwetsbare groep uit hun sociale isolement te halen en ze een fijne ervaring te geven. Voorwerpen uit museale collecties werken als een katalysator om verhalen los te krijgen maar belangrijker zijn de museummedewerkers die met hun enthousiasme een frisse wind doen waaien en nieuwe onderwerpen aandragen. Met verbazing zien we telkens weer mensen open gaan en genieten. Het gevoel blijft vaak langer dan alleen tijdens de bijeenkomst.

1.PROJECTDEFINITIE

1.1. Aanleiding

In maart 2011 organiseert de Stichting Cultureel Erfgoed Zeeland een cursus voor de Zeeuwse musea. Doel van de cursus is om collecties van musea te gebruiken bij het samenstellen van reminiscentiekoffers.

1.2. Totstandkoming

1.2.1. Eerste fase – Museum De Schotse Huizen (2012)

Museum De Schotse Huizen in Veere pakt het project aan en stelt een koffer samen. Een enthousiaste museummedewerker met ervaring in het pastoraal werk voor ouderen biedt zich aan om met de koffer op stap te gaan. Hierin komt de kracht en het unieke van het project te liggen.

1.2.2. Tweede fase – uitbreiding tot heel Zeeland (2013 – 2014)

Fonds Sluyterman van Loo en Stichting RCOAK verlenen een bijdrage van € 38.000 aan de Schotse Huizen in het kader van het programma 'Vitaliteit ontmoet kwetsbaarheid' (VITOK) dat projecten ondersteunt waarin vitale senioren zich inzetten voor behoevende senioren. Hiermee kan het project worden uitgebreid tot heel Zeeland onder de naam 'Feest van herkenning'.

Via de Vereniging van Zeeuwse Musea worden alle leden (35 musea) opgeroepen om mee te werken. Vanaf juli worden er koffers samen gesteld, vrijwilligers (we noemen ze museummedewerkers) gezocht en getraind. Alle zorginstellingen van Zeeland worden benaderd.

In september 2013 gaan een dertigtal museummedewerkers aan het werk met 15 koffers, samengesteld door 9 musea. In drie maanden tijd leiden de vrijwilligers in tweetallen 60 bijeenkomsten. Zij verzorgen ca. 500 bejaarden een bijzondere ervaring.

Medio 2014 zijn de kinderziektes overwonnen en verzorgen ca. 50 museummedewerkers maandelijks ca. 35 bijeenkomsten. Het project is bij vrijwel alle zorginstellingen van Zeeland bekend, er worden steeds meer herhalingsbezoeken gebracht. Als het aan de zorg ligt, vindt er per locatie één bijeenkomst per maand plaats. De regio's kunnen de vraag amper aan.

Het enorme succes en de algemene bekendheid hebben ten dele te maken met het feit dat het project dankzij VITOK gratis wordt aangeboden.

1.2.3. Nieuwe doorstart (2015)

De betrokken activiteitenbegeleidsters zijn overtuigd van het belang van het project. Museum De Schotse Huizen heeft andere prioriteiten en kan het project niet langer begeleiden. Om verder te kunnen gaan wordt in augustus 2014 een nieuwe stichting opgestart die zich uitsluitend met het project gaat bezighouden.

1.3. Projectdoelstellingen

Het doel van het project is om licht dementerende ouderen te helpen positieve herinneringen op te halen uit het verleden (reminisceren), interactie te stimuleren om ze uit hun sociale isolement te halen en tevens algemene verbetering van het zorgleefplan door observatie van de activiteitenbegeleidster. Hiermee draagt het bij aan het welzijn van deze kwetsbare groep.

Tevens is het een manier om voorwerpen uit museale collecties te gebruiken die veelal in depots verkeren. Op deze manier vervullen de museum een nieuwe rol en laten ze hun maatschappelijke betrokkenheid zien.

1.4. Beschrijving van het project

Dementerende ouderen kunnen in het eerste stadium van hun ziekte nog redelijk tot goed vertellen over vroeger. Het ophalen van positieve herinneringen aan vroegere jaren (reminiscentie) geeft hen plezier en voldoening.

Enthousiaste vrijwilligers gaan hiervoor met hen in gesprek. Als bagage hebben zij koffers rond verschillende thema's zoals landbouw, school, streekdracht, huishouding, een dagje strand, visserij en 'Oranje'. De museumvoorwerpen in de koffers roepen herinneringen op aan vroeger.

Bij iedere koffer hoort een lottospel met foto's. Het wordt meestal tussen twee bijeenkomsten in de zorginstelling achter gelaten zodat de activiteitenbegeleidster met het onderwerp verder kan gaan.

1.5. Projectresultaten

Het project bevordert het welzijn van dementerenden en geeft tevens aan de begeleidster de kans om haar cliënten beter te leren kennen. Het kan dienen als aanvulling op het zorgleefplan van beginnend dementerende ouderen.

Het op een goede manier prikkelen van het geheugen van deze groep kwetsbare ouderen kan namelijk een positieve invloed hebben op hun welzijn en hierdoor bijdragen aan de kwaliteit van de zorg- en leefomstandigheden.

1.6. Projectgrenzen

Het project richt zich op dementerende bejaarden in de eerste en tweede fase van dementie. Bij deze groep is het effect maximaal. Deze mensen worden overdag opgevangen in georganiseerde dagopvang in zorginstellingen of wonen in woon-zorg complexen of. De groepen mogen niet groter zijn dan 8 – 10 dementerende bejaarden.

In woon-zorg complexen wonen mensen in verschillende stadia van dementie steeds vaker bij elkaar. Hoewel mensen in een verder stadium van dementie enorm kunnen genieten, is het project alleen uitvoerbaar als het grootste deel van de groep in staat is om mee te doen.

Met de veranderingen die de WMO met zich meebrengt, zullen de groepen waarschijnlijk veranderen: wanneer de situatie ontstaat dat de familie zelf verantwoordelijk wordt voor de invulling van een dagprogramma, zal men waarschijnlijk ook te maken hebben met de partner, een familielid of andere mantelzorger. Een bestaand voorbeeld van deze aanpak is het Odensehuis Walcheren, een inloophuis voor dementerenden en hun partners. Voor de museummedewerker brengt dit een iets andere aanpak met zich mee en zal enige bijscholing noodzakelijk zijn.

1.7. Randvoorwaarden

1.7.1. Randvoorwaarden bijeenkomst

De museummedewerker gaat naar de cliënten toe: een huiskamer of andere afgebakende ruimte die de deelnemers kennen. Dat schept vertrouwen en geeft houvast. De activiteitenbegeleidster moet aanwezig zijn, zij kent de groep en kan gedragsproblemen opvangen. De museummedewerker kan deze verantwoordelijkheid niet dragen.

Uitgebreide randvoorwaarden worden vooraf aan de bijeenkomst met de activiteitenbegeleidster besproken.

1.7.2. Randvoorwaarden tijd

De bijeenkomst duurt meestal 1 – 1 ½ uur, met een pauze.

1.7.3. Randvoorwaarden geld

De kosten zijn opgesplitst in algemene projectkosten (€ 11.400,-) en kosten van de bijeenkomsten (€ 40 per bijeenkomst zijnde vrijwilligers- en onkostenvergoeding voor twee museummedewerkers).

De onkostenvergoeding en het aantal bijeenkomsten zijn gebaseerd uit de ervaring van het afgelopen jaar.

Dit betekent dat een bijeenkomst € 70,- kost.

Van de organisatie wordt verwacht dat er 2x koffie/thee wordt geschonken.

1.7.4. Randvoorwaarden materiaal

De themakoffers zijn samengesteld door musea. Voorwerpen worden in langdurig bruikleen gegeven aan het project. Iedere regio heeft zijn eigen koffers. De koffers worden beheerd door de regiocoördinatoren.

Bij iedere koffer hoort een lottospel in 5 exemplaren.

De koffers dienen na verloop van tijd te worden aangepast (verjonging van de gebruikers).

Begin 2015 beschikt de organisatie over 30 koffers. Een koffer kost € 100,- (materiaal koffer + vijf lottospelen).

1.8. Projectrisico's

Met oudere vrijwilligers is het risico van vroegtijdig afhaken aanwezig en is het zoeken naar nieuwe vrijwilligers een permanente zorg voor de organisatie.

Of het project een nieuwe doorstart kan maken is afhankelijk van sponsoren.

1.9. Raakvlakken met andere gelijksoortige projecten in Zeeland en elders

1.9.1. Themakoffers Zeeuwse Bibliotheek

De Zeeuwse Bibliotheek verhuurt themakoffers aan zorginstelling die een abonnement hebben bij de BEZIG dienstverlening. De koffers worden zonder begeleiding afgeleverd, waardoor er minder gebruik van wordt gemaakt, het minder effectief is en er voorwerpen kapot gaan of zoek raken.

In het reminiscentieproject wordt het gesprek geleid door een getrainde museummedewerker die de inhoud van de koffer kent.

1.9.2. Project Zeeuws Museum

Onder de naam 'Huis van herinnering' is het Zeeuws museum in oktober 2013 een project gestart gericht op het verzamelen van kennis bij ouderen over het Zeeuws verleden, waarbij gebruik wordt gemaakt van voorwerpen uit de collectie. Ouderen, afkomstig uit een van de zorgcentra van SVRZ, worden in het museum bevraagd over hun verleden. De begeleiding wordt veelal verzorgd door jongeren.

In het reminiscentieproject staat de beleving centraal. Het verzamelen van kennis is van secundair belang. Het project richt zich uitsluitend tot dementerende bejaarden. Ze brengen geen bezoek aan een museum maar blijven in hun vertrouwde omgeving en de vrijwilligers zijn leeftijdgenoten van de cliënten.

1.9.3. Project Museum Voor 1 Dag

Museum Voor 1 Dag brengt kunstwerken en cultureel erfgoed uit musea naar de bewoners van verpleeg- en verzorgingshuizen, die niet meer in staat zijn om naar de musea toe te gaan maar belangstelling voor kunst en cultuur hebben. Het project is ontstaan in Utrecht en breidt zich uit maar heeft nog niet Zeeland bereikt.

Het reminiscentie project richt zich niet specifiek op mensen die affiniteiten hebben met kunst. Het feit dat de museummedewerker naar de locaties toe gaat, heeft niet te maken met slechte mobiliteit.

2. PROJECTAANPAK

2.1. Hoofdpijnen aanpak

Om een doorstart te kunnen maken is een nieuwe stichting opgericht. Deze houdt zich uitsluitend met het project bezig wat een verdieping mogelijk maakt. Er wordt onder anderen contact gelegd met het onderwijs (opleiding zorgmedewerkers SCALDA) en met de Zeeuwse gemeenten (WMO ambtenaren).

De vrijwilligersorganisatie wordt in eerste instantie onveranderd voortgezet.

2.2. Aanpak financiën/Bekostigingsstructuur

De Stichting heeft in de begroting een scheiding aangebracht van algemene kosten en vrijwilligerskosten per bijeenkomsten. Voor de financiering van de algemene kosten zullen wij een beroep doen op sponsors (bedrijfsleven, instellingen, gemeenten). Voor het bekostigen van de bijeenkomsten wordt aan zorginstellingen en gemeentes voorgesteld om een X aantal bijeenkomsten af te nemen (kosten per bijeenkomst €40). Indien instellingen niet in staat zijn om de totale kosten van de bijeenkomsten te betalen, zullen we op zoek gaan naar sponsors en een 'steunfonds' oprichten. Ook het werven van Vrienden is een manier om meer bijeenkomsten mogelijk te maken.

2.3. Fasering en besluit momenten

- Augustus 2014: oprichting nieuwe stichting, nieuwe folder, website en facebook.
- September 2014: benadering zorginstellingen en mogelijke sponsoren
- Gesprekken met WMO-ambtenaren en/of WMO-raden van de Zeeuwse gemeenten over mogelijkheden om het project in te bedden in gemeentelijk aanbod
- December: financiële afsluiting VITOK en start nieuwe stichting
- Januari 2015: feestelijke afsluiting VITOK en inwijding nieuwe fase (locatie: Goemanszorg, Schouwen), bijscholing museummedewerkers
- Twee maal per jaar bijscholing museummedewerkers
- Mogelijkheden stageplaatsen worden onderzocht (SCALDA)
- Er wordt contact gelegd met Mantelzorgorganisaties, Alzheimer Nederland.

2.4. Projectorganisatie

2.4.1. Organisationschema

Er is bewust gekozen voor een eenvoudige organisatie. De bestaande organisatie loopt uitstekend. De oprichting van een nieuwe stichting heeft te maken met het besluit van de Schotse Huizen.

2.4.2. Rollen en rolverdeling

Alle betrokkenen opereren op vrijwillige basis en hebben recht op onkosten- en vrijwilligersvergoeding.

Het bestuur bestaat uit minimaal drie leden.

In het bestuur zijn in ieder geval vertegenwoordigd de deelnemende musea en de zorgsector. Er wordt rekening gehouden met verspreiding over Zeeland.

De vertegenwoordiger van de deelnemende musea onderhoudt contacten met de musea, via de Vereniging van Zeeuwse Musea.

De projectleider is verantwoordelijk voor het goed functioneren van het project. Zij onderhoudt contacten met de regio coördinatoren, zoekt sponsoren, is verantwoordelijk voor de algemene promotie van het project, zoeken, informeren en (bij)scholen van museummedewerkers, organiseren van bijeenkomsten.

Zij kan desgewenst de regio coördinatoren bijstaan bij het samenstellen van nieuwe koffers inclusief lotto spel. De projectleider heeft zich in principe vastgelegd tot eind 2017.

De 5 regio coördinatoren (Schouwen-Duiveland en Noord-Beveland, Zuid-Beveland, Tholen, Walcheren, Zeeuws-Vlaanderen) zijn verantwoordelijk voor de dagelijkse gang van zaken binnen hun regio. Dit houdt in samenstelling en beheer van de museumkoffers, contacten onderhouden met museummedewerkers en zorgsector, het maken van afspraken. De regio coördinatoren hebben zich in principe vastgelegd tot eind 2017.

De museummedewerkers leiden de bijeenkomsten. Dit doen ze alleen of in tweetallen. Zij zijn verplicht een basistraining te volgen (1 dagdeel).

Museummedewerkers die met de koffers op stap gaan dienen affiniteit te hebben met Zeeuws cultureel erfgoed en met licht dementerende ouderen. Om goed aan te kunnen sluiten bij de deelnemers, zijn ze bij voorkeur 55+, afkomstig uit de regio, beschikken over goede spreekvaardigheid en hebben begrip van het lokale dialect. De museummedewerkers leggen zich vast voor minimaal één bijeenkomst per maand gedurende een jaar en beschikken over eigen vervoer.

2.4.3. Overlevormen en frequenties

Het bestuur vergadert in ieder geval twee maal per jaar. De bestuursleden onderhouden verder contact per mail en kunnen, indien wenselijk, een vergadering bijeenroepen.

Jaarlijks overleg vindt plaats:

- tussen de projectleider (of het hele bestuur) en de regio coördinatoren.
- tussen het bestuur en de museummedewerkers (eventueel met adviseurs)
- Tussen de regio coördinatoren en de museummedewerkers uit hun regio
- Tussen het bestuurslid vanuit de musea en de Vereniging van Zeeuwse Musea tijdens de jaarlijkse bijeenkomst voor museum bestuurders (rapportage).

Alle organen onderhouden continu e-mail contact met elkaar.

2.4.4. Communicatie en publiciteit

Vooruitlopend op de nieuwe situatie is begin september 2014 een nieuwe **folder** gemaakt in een oplage van 7.000 exemplaren. De folder wordt wijd verspreid binnen en buiten de zorgcentra, meegegeven aan alle deelnemers om familieleden op de hoogte te brengen en in de hoop Vrienden te werven (sponsoring van bijeenkomsten).

Het opzetten van een **website** zal het verschaffen van informatie en het maken van afspraken makkelijker maken.

Er wordt breed ingezet op social media. De **facebook pagina** is bedoeld om het project meer bekendheid te geven en het succes van het project te kunnen aantonen.

Museummedewerkers en activiteitenbegeleidsters worden gestimuleerd om hun ervaring na afloop van iedere bijeenkomst te delen.

Interne communicatie geschiedt door middel van digitale nieuwsbrieven.

3. PROJECTBEHEERSING

3.1. Kwaliteitsbeheersing

De museummedewerkers worden gestimuleerd om de bijeenkomsten in tweetallen te leiden. Niet alleen geeft dit meer mogelijkheden om de gespreksleider te ondersteunen met tijdrovende handelingen en in te spelen op onverwachte situaties die de

bijeenkomst kunnen belemmeren, maar dit komt ook ten goede aan de kwaliteit en uniformiteit van het project.

Na afloop van een bijeenkomst vindt een korte evaluatie plaats tussen de museummedewerkers en de activiteitenbegeleidster.

Vanaf 2015 wordt bovendien aan de activiteitenbegeleidster een schriftelijke evaluatie gevraagd. De evaluaties zullen maandelijks worden verspreid. Persoonlijke punten van kritiek zullen door de organisatie met de betreffende museummedewerker worden besproken.

3.2. Financiering

De financiering van dit project is heel duidelijk gestructureerd. Wij kunnen en zullen alleen bijeenkomsten verzorgen als er een financieringsbron is voor de kosten van de vrijwilligers.

3.3. Toelichting bij de begroting

3.3.1. Inkomsten

In de begroting maken we een onderscheid tussen twee mogelijkheden om een bijeenkomst te bekostigen:

- Wij willen de leidinggevendenden van zorginstellingen en gemeenten ervan overtuigen om van tevoren een X aantal bijeenkomsten te kopen. Mocht het bedrag van € 40,- voor sommigen een belemmering vormen, dan zijn wij voornemens een 'Steunfonds' op te richten die een deel van het bedrag kan bekostigen. De opbrengst van lezingen, eventuele hulp aan andere provinciën om een dergelijk project op te zetten, e.d. zal ten goede komen aan het Steunfonds.
- 'Vrienden' kunnen een bijeenkomst sponsoren. Wij hopen voornamelijk Vrienden te werven via familie en vrienden van deelnemers.

Ten opzichte van de algemene projectkosten bestaat de mogelijkheid om een specifiek onderdeel te sponsoren, zoals koffers waar als tegenprestatie het logo van de sponsor op kan worden vermeld.

Vermeld dient te worden dat de notaris een deel van de oprichtingskosten voor zijn rekening heeft genomen.

3.3.2. Uitgaven

In de begroting is een duidelijk onderscheid gemaakt tussen de algemene kosten en de kosten van een bijeenkomst.

Eenmalige kosten voor 2015 zijn de oprichtingskosten van de stichting, de kosten voor het opzetten van een website en de folder. Bovendien zal het project met 10 nieuwe koffers de komende drie jaren kunnen blijven functioneren. Daarna moeten de koffers geleidelijk aan worden aangepast aan nieuwe generaties.

Jaarlijks terugkerende kosten zijn de vrijwilligersvergoedingen van de projectleider en regio coördinatoren en (bij)scholing museummedewerkers.

Dit betekent dat de algemene projectkosten de komende jaren aanzienlijk lager zullen zijn.

De kosten van een bijeenkomst bedragen vrijwilligers- en kilometervergoedingen. De kilometervergoeding is gebaseerd op de ervaring van het afgelopen jaar.

3.3. Sponsoring

U kunt ons op verschillende manieren sponsoren:

- door een X maal € 40,- te sponsoren. Hiermee maakt u X aantal bijeenkomsten mogelijk. U kunt eventueel specificeren waar de bijeenkomsten moeten plaats vinden.
- Door een bijdrage te doen aan ons 'steunfonds'. Hiermee kunnen we instellingen waar nog niet voldoende budget beschikbaar is een deel van de bijeenkomst bekostigen.
- Door 1 of meerdere koffers à € 100,- te sponsoren. Als tegenprestatie zetten we uw logo op onze koffers.
- Door een algemene bijdrage te leveren. Als tegenprestatie zetten we uw logo op onze website.

3.4. Gemeenten en WMO

De nieuwe Wet Maatschappelijke ondersteuning schept verplichtingen voor de gemeenten om een activiteiten aanbod te formuleren voor de groep ouderen met een beginnende dementie. De stichting Feest van Herkenning kan hier een rol in spelen omdat onze activiteit een concreet aanbod is dat wij kunnen presenteren in elke gewenste locatie ten behoeve van de inwoners van de gemeente die een beroep doen op de WMO.

Voor de stichting is 2015 een overgangsjaar. De bijeenkomsten zullen waarschijnlijk nog grotendeels plaats vinden in de zorginstellingen. Met een bijdrage aan het steunfonds kunnen we kennismakingsbijeenkomsten aanbieden bij instellingen, waar nog geen budget beschikbaar is.